

Asia: VN/17329/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun VN-asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen liiton näkemyksen mukaan yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäistukitasoon 21 §:ssä esitetyt muutokset ja perustelut eivät ole hyväksyttäviä. Esitämme, että työ- ja elinkeinoministeriö luopuu toimintaympäristötuen enimmäistukitason korottamisesta ja säilyttää sen ennallaan 80 prosentissa. Perustelumme:

Etusijalla yritykset

Yritystukilain nojalla myönnettävissä tuki-instrumenteissa ensisijalla on yritystoiminnan tukeminen. Avustusten tulee kohdistua välittömästi alueen yrityksiin, ja esimerkiksi elinkeinoelämäverkottuneen tutkimushankkeen rinnalla tulisi aina olla yritystuella rahoitettavia pk-yritysten kehityshankkeita siten, että ne muodostavat kokonaisuuden, kuten yritystukilain perustelumuiotissa (HE 46/2021) todetaan.

Viranomaisten selkeä työnjako

Viranomaisten keskinäisen työnjaon näkökulmasta julkisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten, hankkeet rahoitetaan ensisijaisesti maakuntien liittojen toimesta. Aluekehityslainsäädännön uudistamisen yksi keskeisistä lähtökohdista oli hallituksen esityksen 47/2021 mukaisesti se, että alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hallinnoinnissa maakuntien liittojen ja ELY-keskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävänä toimitelimiinä ei tule muutoksia. Myös uuden yritystukilain (758/2021) perusteluissa on todettu toimintaympäristön kehittämisavustuksen osalta, että ELY-keskusten toimivallan laajuus säilyy samana. Elinkeinoelämäverkottuneiden tutkimushankkeiden kohdalla toimivalta ja työnjako ELY-keskuksen ja maakunnan liiton välillä kuitenkin tosiasiasa hämärtyvät.

Maakunnan liittojen toimivaltaan kuuluu rahoituslain 9 § mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvat kehittämis- ja investointihankkeet sekä alueiden kehittämistä, kestäväää kasvua ja elinvoimaa edistävät kehittämissankkeet ja niihin sisältyvät investoinnit (alueellinen kehittämistuki). Tukimuodot ovat keskeisimmät maakunnan liittojen rahoitusinstrumentit. Yhteistyö tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa on erittäin tiivistä elinkeinoelämälähtöiseen tutkimukseen, tutkimusympäristöihin ja TKI-toimintaan liittyen. Maakuntien liitoilla on lisäksi aluekehityslain mukainen vastuu maakuntien älykkään erikoistumisen strategioista, jotka linjaavat TKI-hankkeiden rahoittamista.

Mahdollisuus tukishoppailuun

Nyt esitetty muutos mahdollistaisi ns. tukishoppailun, kun täysin samanlaiseen verkosto- ja kehittämistyöhön voisi saada 100 % tuen ELY-keskukselta ja enintään 80 % tuen maakunnan liitolta. 100-prosenttinen tuki olisi myös EU:n kumppanuuden ja yhteisrahoituksen periaatteiden vastainen.

Vastoin valtionavustuslakia

Esitys rikkoo valtionavustuslain peruseriaatetta, jonka mukaan myönnettävä tuki ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää ja että tuen hakijan on osallistuttava hankkeen rahoitukseen. Hanketoteuttajien tasavertaisen kohtelun perusteella myös yritysten toimintaympäristöhankkeiden toteuttajien tulee osallistua omarahoituksella hankkeen kustannuksiin. Hakijoiden omarahoitusosuus hankkeissa parantaa toimijoiden sitoutuneisuutta, jämäköittää kehittämistyötä ja lisää siten vaikuttavuutta.

Kuntien ja muun julkisen rahoituksen tarve

Omarahoitus on välttämätöntä alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa vaadittavan kansallisen julkisen rahoituksen kokoamiseksi. 100 %:n tuki hankaloittaisi ohjelman edellyttämän kuntarahoituksen ja muun julkisen rahoitusosuuden kerryttämistä. Esitys on näin myös hallintoviranomaisena toimivan työ- ja elinkeinoministeriön virkavastuun vastainen.

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 ja 5 kohdan sekä 8 § muuttaminen liittyvät uuden tukialueasetuksen säädöksiin ja ovat luonteeltaan teknisiä muutoksia. Näistä Keski-Suomen liitolla ei ole huomautettavaa.

Peräaho Pirjo
Keski-Suomen liitto